

Sosiaalityön koulutus osana yliopistolaitosta ja yhteiskuntatieteellistä koulutusala

Johanna Moisio,
korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Esityksen sisältö

- talousraamit
- yliopistojen rahoitusmallin jatkotyö
- opiskelijavalintojen uudistuksen uusi aikataulutus ja aiempaa laajemmat opintokokonaisuudet
- yliopistolain muutos ja koulutusvastuut
- muu kuin tutkintoon johtavakoulutus:
 - OKM:n erikoistumiskoulutustyöryhmä
 - OKM:n rakennetyöryhmä
- Kansalliskielistrategia
- sosiaalityön laajennus

Valtiontalouden kehitykset vuosille 2014-2017

(VN päätökset 27.3.2013 ja 8.4.2013)

Hallitus on asettanut tavoitteekseen

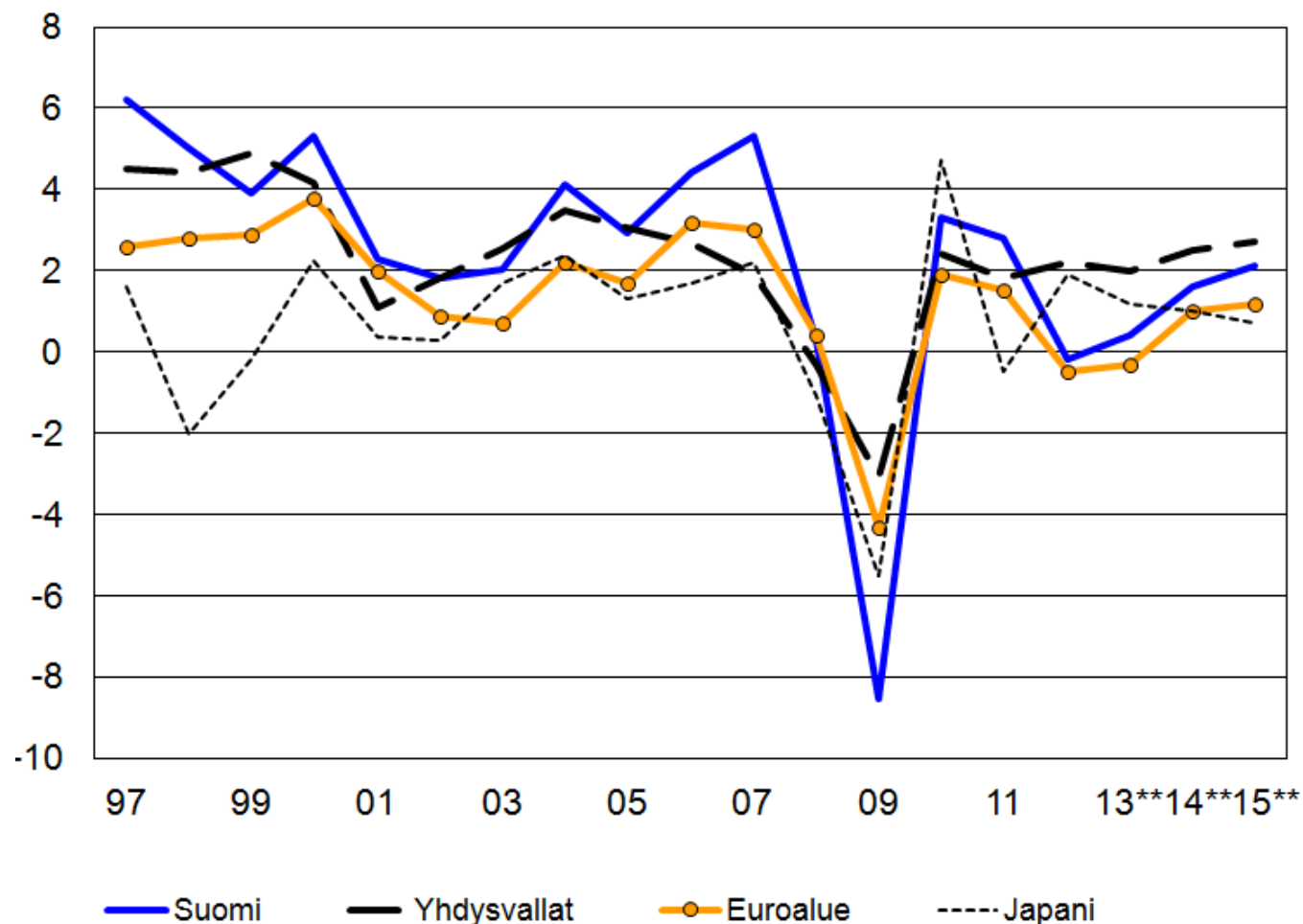
1. Tasapainottaa valtiontalouden. Lisätoimia, mikäli valtiontalouden alijäämä jää yli yhteen prosenttiin suhteessa kokonaistuotantoon vuonna 2015
2. Kääntää valtion velka suhteessa kokonaistuotantoon selkeään laskuun vaalikauden loppuun mennessä

Finanssipolitiikan haasteita

- Hidas kasvu
- Tuotantorakenteen muutokset
- Väestön ikääntyminen
- Julkisen talouden kestävyys

Bruttokansantuote

määrän muutos, %

Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan

- vuonna 2013: 0,4 %
- vuosina 2014-2017: keskimäärin 1,7 % /v

Lähde: Tilastokeskus, EU, OECD, Valtiovarainministeriö
26.3.2013/VM/KO/ 17047

Valtiontalouden kehykset vuosille 2014-2017

Kehyspäättöksen pohjana on hallituksen 4.4.2012 päättämä vaalikauden kehys

- Yliopistojen osalta hallitusohjelman mukainen säästö on toteutettu etupainotteisena. Vuodelle 2014 kohdistuu vielä – 20 M€
- Ammattikorkeakoulujen osalta hallitusohjelman mukaisena valtion menosäästönä kohdistuu vuonna 2014 – 11 M€ ja vuonna 2015 – 20 M€
- Suomen Akatemian valtuuden kokonaistasoon tehdään hallituksen päätösten mukaisesti vajaan 12 prosentin vähennys vuosina 2012—2015. Tutkimusmäärärahan taso laskee leikkauksen myötä vuoteen 2015 mennessä noin 34 M€
- Tiedelaitosten osalta toteutetaan aiempien suunnitelmien mukaisesti toimintamenosäästöt, julkisen hallinnon atk-menosäästöt, hankintamenosäästöt ja tuottavuustoimenpiteet

Yliopistojen rahoitusmallin jatkokehittäminen

- Työryhmä yliopistojen rahoitusmallin jatkokehittämiseksi
 - *Kokoonpanona pääosin rahoitusmallia vuodelle 2013 valmistellut työryhmä*
 - *Jäsenet OKM:stä, yliopistoista ja Suomen Akatemiasta*
 - *Määräaika 15.11.2013*
 - *Työryhmän tavoitteena on laatia ehdotus yliopistojen rahoitusmallin laatu- ja vaikuttavuuskulman vahvistamiseksi julkaisufoorumin ja opiskelijapalautteen osalta*
- Julkaisufoorumin tietojen sisällyttäminen osaksi rahoitusmallia
 - *TSV toteuttanut Unifin aloitteesta julkaisufoorumihankkeen*
- Yliopistojen opiskelijapalautteen sisällyttäminen rahoitusmalliin
 - *Unifin asettama työryhmä valmistelee yliopistojen opiskelijapalauttekyseilyä*
- OKM valmistelee tarvittavat asetusmuutokset siten, että rahoitusmallin muutokset tulevat voimaan vuoden 2015 alusta

Korkeakoulujen uuden yhteishaun käyttöönotto siirtyy syksyyn 2014

- Nuorisotakuun toimeenpano varmistetaan
- Toisen asteen yhteishaun uudistus otetaan käyttöön syksyllä 2013
- Toisen asteen hakupalveluiden kiireellisestä toteutusaikataulusta johtuen korkeakoulujen uuden yhteishaun käyttöönotto siirtyy syksyyn 2014. Aikataulun tarkistaminen oli välttämätöntä, jotta sekä toisen asteen että korkeakoulujen uudistettavien hakupalveluiden virheetön toiminta voidaan varmistaa.
- Korkeakoulujen syksyn 2013 ja kevään 2014 yhteishaut toteutetaan nykykäytännön mukaisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen erillisinä hakuina.

- Mikäli eduskunta hyväksyy ehdotetut lakimuutokset, korkeakoulut voivat syksyllä 2014 korkeakoulut voivat varata opiskelupaikkoja ns. ensikertalaisille, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet korkeakoulututkintoa, tai vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa.
- Syksyn 2014 yhteishaussa ensikertalaisiksi *ei katsota* henkilöitä, jotka ovat hakeneet korkeakouluun kevään 2014 yhteishaussa ja ottaneet opiskelupaikan vastaan syksyllä 2014 alkavasta koulutuksesta.

Rakenteiden kehittäminen jatkuu

Unifin raportti yhteiskuntatieteellisen alan koulutuksesta 2011:

- Jotta oppiaine olisi elinkelpoinen, siinä tulisi olla riittävä maisterien vuosituotanto.
- Yhteistä kandidaatinkoulutusta lisätään ja oppiaineista muodostetaan suurempia, integroituja kokonaisuuksia.

Myös yhteiskuntatieteellisellä alalla on siirrytty monissa yliopistoissa aiempaa laajempiin valintakokonaisuuksiin > yhteisiä opintoja > ”pääaineen” valinta myöhemmin. (ISYO, JY, LY, TAY, VY)

Yliopistolaki ja koulutusvastuut

- HE on parhaillaan eduskunnassa (SiV ja PeV), tarkoituksena on, että laki ja nojalla uudistettavat asetukset tulisivat voimaan 1.1.2014
- *7 § Tutkinnot ja muu koulutus sekä tutkintorakenne*
- Yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (*koulutusvastuu*), säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yliopistoissa suoritettavien korkeakoulututkintojen asemasta korkeakoulututkintojen järjestelmässä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta yliopistojen kesken, erikoistumis-koulutusten aloista ja koulutusohjelmista sekä siitä, mitä erikoistumiskoulutusten aloja ja koulutusohjelmia kussakin yliopistossa on, säädetään opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella, joka valmistellaan yhteistyössä yliopistojen kanssa.

Koulutusvastuusta säätämisen jatkotyö

- asetusluonnoksia luonnostellaan ministeriössä tänä keväänä pidettyjen keskustelutilaisuuksien annin pohjalta
- tarkoituksena on, että asetusluonnokset lähtisivät lausunnonle syksyn alussa, jonka jälkeen lausuntopalautetta sekä niiden pohjalta tehtäviä muutoksia käsiteltäisiin yhdessä yliopistojen kanssa
- tavoitteena on siirtyä oppiainepohjaisesta sääntelystä kohti laajempia kokonaisuuksia
- tämän hetkessä luonnoksessa (joka oli siis käsittelyssä 12.3. pidetyssä keskustelutilaisuudessa) mm. yhteiskuntatieteellinen ala vapautettaisiin pääosin tarkemmasta sääntelystä eli yliopistot päättäisivät jatkossa itse oppiaineet ko. alalla
- poikkeuksena tästä on sosiaalityö, jonka koulutusvastuusta säädettäisiin jatkossakin okm asetuksella kuten nykyisinkin (tarkoituksena varmistaa sosiaalityöntekijöiden saatavuus)

Muu kuin tutkintoon johtava koulutus

- Koulutus ja tutkimus 2011-2016 –kehittämissuunnitelma (kesu)
” Korkeakoulututkinnon jälkeistä koulutusta kehitetään muodostamalla laajoja osaamiskokonaisuuksia (erikoistumiskoulutuksia) mm. nykyisten erikoistumiskoulutusten ja – opintojen pohjalta. Erikoistumiskoulutukset ovat laajoja, vähintään 30 opintopisteen laajuisia osaamiskokonaisuuksia. Erikoistumisopintojen kokonaisuus korvaa nykyiset ammattikorkeakoulujen ammatilliset erikoistumisopinnot sekä yliopistojen erikoistumiskoulutukset ja erikoistumisopinnot.”

Erikoistumiskoulutustyöryhmä

- Työryhmän tehtävänä on aikuiskoulutuspolitiikan ja korkeakoulupolitiikan tavoitteet huomioon ottaen:
 - määrittää erikoistumiskoulutuksen **tehtävä** ja **tavoitteet**
 - määrittää erikoistumiskoulutuksen **asema** suhteessa tutkintoon johtavaan koulutukseen, korkeakoulujen täydennyskoulutukseen ja muuhun korkeakoulutettujen hyödyntämään täydennyskoulutukseen
 - tehdä esitys tarvittavista **säädösmuutoksista**, erikoistumiskoulutusten **laadunvarmistusjärjestelmästä** ja erikoistumiskoulutuksen **rahoittamisesta**
 - kuvata erikoistumiskoulutuksen **toteuttamismalleja**

Raportin luovutus 6.6.2013.

ERIKOISTUMISKOULUTUS: KESKEISET PIIRTEET

- Erikoistumiskoulutukset perustuvat työelämässä tarvittavan asiantuntijuuden ja sen kehittämisen tarpeeseen
- Erikoistumiskoulutuksissa erikoistutaan
- Erikoistumiskoulutukset perustuvat korkeakoulujen tieteelliseen toimintaan tai tutkimus- ja kehittämistoimintaan
- Erikoistumiskoulutukset ovat uusi osa korkeakoulujen koulutustarjontaa
- Erikoistumiskoulutukset vastaavat uusiin osaamistarpeisiin ja luovat uutta osaamista
- Erikoistumiskoulutukset ovat osaamisperustaisia
- Erikoistumiskoulutukset vastaavat valtakunnallisesti merkittäviin ja tulevaisuuteen suuntautuviin tarpeisiin
- Erikoistumiskoulutusten toteutuksissa yhdistyvät korkeakoulujen järjestämä koulutus ja osaamisen kehittäminen työympäristöissä ja -yhteisöissä
- Erikoistumiskoulutusten rahoitus on monikanavaista

ERIKOISTUMISKOULUTUSTEN ASEMOINTI

- Sijoittuu koulutusjärjestelmässä korkeakoulututkinnon jälkeen, joissain tapauksissa samat osaamisvaatimukset myös osaksi korkeakoulututkintoa
- Laajuus vähintään 30 op, ei ylärajaa
- Kohderyhminä henkilöt, joilla korkeakoulututkinto, vastaava aiempi tutkinto tai muutoin osoitettu vastaava osaaminen
- Aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen kuten korkeakoulujen tutkintokoulutuksessa
- Sijoittuu viitekehyksessä pääsääntöisesti samalle tasolle kuin edeltävä koulutus
- Yleiset tavoitteet määritellään asetuksella
- Voidaan toteuttaa moduuleina, ei pakollista
- Koulutuksista päättäminen korkeakoulujen alakohtaisena yhteistyönä (verkostot/konsortiot)

OKM:n RAKENNE-TYÖRYHMÄ 2012-2013

TOIMEKSIANTO

- OKM:n 12.9 2012 asettama työryhmä koskien **korkeakoulujen koulutusrakenteiden kehittämistä** vastaamaan yhteiskunnan rakennemuutokseen, työurien pidentämiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen.
- Työryhmän tehtävänä on tehdä tiiviissä yhteistyössä työelämän edustajien kanssa esityksiä Suomeen soveltuvista, **hallituksen työelämän kehittämistä ja koulutuksellista tasa-arvo koskevia tavoitteita tukevista toimenpiteistä**
 - **koulutustarjonnan ja työvoiman koulutusrakenteen kehittämiseksi**
 - **koulutuksen järjestämistapojen sekä tutkintorakenteiden monipuolistamiseksi**
- Ehdotusten pohjaksi työryhmän tulee selvittää kansainvälisiä koulutusratkaisuja rakennemuutokseen vastaamiseen, koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen, työvoimapotentialin täysimääräiseen hyödyntämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn sekä arvioida ehdotusten taloudelliset vaikutukset

MONIPUOLISTETAAN JA JÄSENNETÄÄN KORKEAKOULUJEN TARJONTAA KORKEAKOULUDIPLOMEILLA

- Tavoitteena ovat **tunnistettavat osaamiskokonaisuudet**, ”korkeakouludiplomit”, jotka palvelevat sekä vailla aiempaa korkeakoulutusta olevia että niitä, jotka haluavat täydentää tai uudelleen suunnata osaamistaan
- Toteutetaan vuosina 2013 - 2018 **kokeilu, jossa korkeakoulut kehittävät** tutkintojen osista jäsenyöneitä ja määriteltyjä enintään 120 opintopisteen kokonaisuuksia
- Kokeilun tavoitteena on **selvittää**
 - **työelämän tarvetta** uudenlaisille kokonaisuuksille eri aloilla
 - miten ne parhaiten vastaavat taustaltaan **erilaisten opiskelijaryhmien** tarpeisiin ja
 - voidaanko niiden avulla tehokkaasti edistää korkeakoulutuksen **saavutettavuutta alueellisesti**
- Kokeiluun mukaan lähtevät korkeakoulut määrittelevät kokonaisuudet **yhteistyössä työelämän kanssa.**
- Opetus voidaan järjestää korkeakoulun päättämällä tavalla **esimerkiksi avoimena korkeakouluopetuksena**, hyödynnetään yliopistokeskusten ja maakuntakorkeakoulujen mahdollisuuksia.
- Kokeilun **arvioinnin pohjalta päätetään**, onko kokonaisuuksista tarkoituksenmukaista kehittää pysyvä osa korkeakoulututkintojen järjestelmää.

Avointa korkeakouluopetusta monipuolistetaan

- Korkeakoulut valitsevat läpinäkyvin, etukäteen ilmoitetuin perustein yhteishaun ulkopuolella **tutkinto-opiskelijoiksi avoimessa korkeakouluopetuksessa suoritettujen opintojen perusteella** hakijoita, joilla ei ole opiskeluoikeutta korkeakoulussa
- ➔ korkeakoulutukseen pääsulle selkeä vaihtoehto, jolla tehostetaan resurssien käyttöä sekä yksilön että korkeakoulun näkökulmasta
- Korkeakoulujen ja ministeriön välisissä sopimuksissa tavoitteeksi, että avoimesta korkeakouluopetuksesta **tutkintoon etenevien määrä vähintään kaksinkertaistuu** nykytasolta sopimuskaudella 2017-2020 laajentamalla koulutustarjontaa yhteiskunnan tarpeiden mukaisesti
- **Tarjontaa monipuolistetaan** ja kehitetään niin, että mahdollistetaan sekä tutkintotavoitteisesti opiskelevien eteneminen että osaamiskokonaisuuksien luominen
- **Maksujen periaatteita** tarkastellaan siten, että otetaan huomioon Rahoituspohjan riittävyden turvaaminen, monipuolisemman tarjonnan mahdollistaminen ja laajojen osallistumismahdollisuuksien varmistaminen

Osaamisen tunnistamista ja tunnustamista tehostetaan

- Perustetaan Suomeen **osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen keskus**
 - **kehittää ja levittää** osaamisen tunnistamisen, arvioinnin ja tunnustamisen menettelyjä
 - **avustaa** korkeakouluja, oppilaitoksia sekä TE-hallintoa
 - **antaa suosituksia** yksittäisissä tunnustamiseen liittyvissä erimielisyyksissä.
- Keskus **keräisi systemaattisesti tietoa tunnustamispäätöksistä**, mikä loisi pohjan johdonmukaiselle käytännölle jatkossa.
- Keskuksessa toteutettaisiin myös Opetushallituksen **nykyiset tutkintojen tunnustamisen ja kansainvälisen vertailun** tehtävät, keskus **myös neuvoisi ja ohjaisi päätöksen saanutta** mahdollisesti tarvittaviin lisäopintoihin osaamisen täydentämiseksi.
- Valmistellaan yhteistyössä Opetushallituksen, korkeakoulujen, TEM:n, OKM:n ja työelämän järjestöjen kanssa.

Lisäksi

- Korkeakoulut hyödyntävät sähköisen hakujärjestelmän uudistuksen yhteydessä muodostuvaa tietovarantoa aikaisempien opintosuoritusten hyväksiluvussa ja siirtymissä korkeakoulusektorin sisällä
- OKM ottaa osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käytäntöjen edistämisen osaksi korkeakoulujen ohjaus- ja palautejärjestelmää, erillisraportointia vuonna 2014

Kansalliskielten osaaminen

- **”Toiminnallista ruotsia”** OKM 2012:9 ruotsin opetuksen kehittämiseksi: viidennes korkeakouluopiskelijoista ei saavuta tyydyttäviä taitoja vastaavaa tasoa.

Toimenpide-ehdotukset:

- Korkeakoulut järjestävät koulutusta kaksikielisesti ristiin, niin että vapaaehtoinen käyttö lisääntyy
 - Korkeakoulut kehittävät opetusmenetelmiä OKM:n erillisrahoituksella
- **”Kansalliskielistrategia”** VN 20.12.2012
Valtioneuvoston suositukset korkeakouluille
 - erityisesti kaksikielisillä paikkakunnilla koulutuksen ristiin tarjontaa suomeksi ja ruotsiksi
 - menetelmien kehittämistä vaadittavan kielitaidon saavuttamiseksi
 - suomen ja ruotsin opetusta ulkomaisille opiskelijoille

Sosiaalityön laajennus

Sosiaalityön koulutuslaajennuksen lisärahoitus 2013			
Esittäjä	Laajennustapa	Kelpoisia vähintään	Rahoitus
HY	maisterialpat, tutkintoa täydentäviä, keskeyttäneitä, avoin yo, Helsingissä	26	365000
ISYO	maisterialpat yliopistotutkinnon suorittaneille	20	280000
JY	maisterialpat, tutkintoa täydentäviä, keskeyttäneitä, Jyväskylässä	20	280000
LY	maisterialpat, keskeyttäneitä	11	150000
TAY	pää- ja erillisialpat, Tampereella	20	280000
TY	keskeyttäneiden tuki	15	45000
summa		112	1400000

- Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt yliopistoille momentilta 29.40.50 vuosina 2012 ja 2013 eduskunnan päättämiä lisärahoituksia lastentarhanopettajakoulutukseen ja sosiaalityön koulutukseen. Esille on noussut ainakin yhdessä yliopistossa tarve määrärahan käyttöön myös päätöstä seuraavan vuoden puolella.

Esimerkiksi lastentarhanopettajakoulutuksen kohdalla vuonna 2012 myönnetty XXX euron rahoitus on osa yliopistolain 49 §:n mukaista valtion rahoitusta. Valtion rahoitus ei ole kustannussidonnainen eikä sille ole asetettu käyttöaikaa. Rahoituspäätöksellä määräraha on myönnetty lastentarhanopettajakelpoisuuden tuottavan kasvatustieteen kandidaatin koulutuksen laajentamiseen XX opiskelijalla vuonna 2012. Rahoituspäätöstä on noudatettu, jos ko. koulutusta on laajennettu päätöksessä mainitulla opiskelijamäärällä vuoden 2012 aikana ja rahoitus kohdentuu koulutuslaajennukseen. Päätöksessä mainittua rahoitusta ei tarvitse kokonaisuudessaan käyttää vuoden 2012 aikana. Vastaava koskee myös vuoden 2013 lastentarhaopettajakoulutuksen ja sosiaalityön rahoituspäätöksiä.

Keskusteluun?

- sosiaalityön vetovoima ja pienet aloittajaryhmät > vetovoimakysymykset (ruotsinkielinen, Itä-Suomi?)
- missä määrin on tarpeen pitää erillään sosiaalityötä ja missä määrin olisi mahdollista myös vetovoimaa kohottaa laaja-alaisella valinnannalla?
 - Edellyttäisi opintojen seuraamista ja ”sosiaalityöväylän” selkeää rakentamista sekä valmistuvien kelpoisuustietojen keräämistä